

Subject Area
Guidance and
Psychological
Counseling

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4609-4619

Arrival
09 November 2022
Published

31 December 2022
Article ID Number
66923

Article Serial Number
16

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sss.66923>

How to Cite This Article
Biçer, Y. & Karademir,
S. (2022). "Psikolojik
Danışmanların
Gözünden Uzaktan
Eğitim Sürecinde
Psikolojik Hizmetler"
International Social
Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:106;
pp:4609-4619

Social Sciences Studies Journal is licensed
under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International License.

Psikolojik Danışmanların Gözünden Uzaktan Eğitim Sürecinde Psikolojik Hizmetler

Psychological Services in the Process of Distance Education from the Perspective of School Counselors

Yaprak Biçer¹ Soner Karademir²

¹ Öğretmen., MEB, Çorum, Türkiye

ÖZET

COVID-19 pandemisi bireylerin günlük yaşamında ve okul hayatında yeni düzenlemeler yapılmasını gerektirdi. Okullarda verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre şekillenmekte ve yapılacak olan çalışmalar bu ihtiyaçlara göre planlanmaktadır. Eğitimin uzaktan bir şekilde planlandığı pandemi sürecinde okullarda görevli psikolojik danışmanlar da çalışmalarını online olarak yeniden düzenleme ihtiyacı duydular. Bu çalışmada amaç okullarda görevli psikolojik danışmanların pandemi sürecinde gerçekleştirdikleri düzenlemeler, yaptıkları çalışmalar ve bu çalışmaların etkililiğiyle ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Farklı eğitim kademelerinde görevli 28 (7=erkek, 21=kadın) psikolojik danışman ile yarı yapılandırılmış form uygulandı. Yapılan nitel görüşmelerin tematik analizi sonucunda dört ana tema belirlendi: "Öğrencilerin Desteğe İhtiyaç Duydukları Konular", "Avantajlar", "Karşılaşılan Zorluklar" ve "Öğrenciye Ulaşmada Kullanılan Yöntemler". Elde edilen bulgular çerçevesinde psikolojik yardım hizmeti sunan profesyonellere pratik öneriler sunuldu.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Psikolojik Hizmetler, Psikolojik Danışman, Nitel Analiz

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic has required new arrangements to be made in the daily life and school life of individuals. Guidance and psychological counseling services provided in schools are shaped according to the needs of the school and students, and the studies to be carried out are planned according to these needs. During the pandemic, when education was planned remotely, counselors at schools also needed to reorganize their work online. The aim of this study is to reveal the opinions of school counselors about the arrangements they made during the pandemic process, the studies they carried out and the effectiveness of these studies. A semi-structured form was applied with 28 (7=male, 21=female) counselors working at different education levels. As a result of the thematic analysis of the qualitative interviews, four main themes were determined: "The Issues Students Need Support About", "Advantages", "Challenges Encountered" and "Methods Used in Reaching Students". Within the framework of the findings obtained, practical suggestions were presented to professionals providing psychological assistance services.

Keywords: distance education, psychological services, counselor, qualitative analysis

1. GİRİŞ

COVID-19 pandemisi dünya çapında bireylerin toplu yaşama ilişkin bireysel, toplumsal, kamusal ve kurumsal eylemlerini ve alışkanlıklarını etkilemiştir. Bu süreçten en çok etkilenen kurumlardan birisi de geleneksel eğitim yöntemlerini ve ortamlarını hızlı bir şekilde değiştirme ve dönüştürme durumunda bulunan eğitim kurumlarıdır (Atasoy, Özden & Kara, 2020).

COVID-19 pandemisiyle birlikte ülkemizde öncelikle eğitim sisteminin her kademesinde tedbir amaçlı eğitim öğretim süreçlerine ara verilmiştir. Sürecin uzamasıyla birlikte ilkökul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarında yüz yüze eğitimin yerine çevrim-içi e-ders eğitim süreçleri hızlı bir şekilde uygulamaya alınmıştır. Uzaktan öğretim sürecinde ülkemizde önceki yıllarda uygulamaya başlanan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi Geliştirme Hareketi (FATİH) projesi ile teknolojiyi eğitim ortamlarıyla buluşturma amacıyla kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yüz yüze eğitim yapılamamasından kaynaklanan eğitim açığını gidermede önemli bir rol üstlenmiştir (Atasoy, Özden & Kara, 2020). Geleneksel modelden uzaktan eğitim modeline hızlı geçiş, kriz zamanlarında eğitim sürecinin devamlılığını sağlamaktadır. Bu geçişi tasarlamak ve hazırlamak, temel olarak, ders hedeflerinin yeniden tanımlanması için ihtiyaçların dikkate alınması ve öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekliliği ile ilgili zorluklar nedeniyle basit bir iş değildir. Farklı ve gerekirse yeni pedagojik yöntemlerin seçilmesi ve kullanılması, kriz zamanlarında eğitimin kalitesini koruma ve mümkünse iyileştirme çabasındaki ana zorluklardan biridir (Bojović, vd., 2020).

Psikolojik danışmanların çoğu pandemi sürecinde çalışmalarına uzun süre ara vermek zorunda kalarak, faaliyetlerini uzaktan gerçekleştirecek şekilde yeniden düzenleme yaparak yeni teknolojileri benimseyip kullanarak kendi güçlerinin ve esnekliklerinin farkına vardılar (Bray, 2020). Yaşanan pandemi süreci eğitim sisteminde ve

okullarda görevli psikolojik danışmanların çalışma düzenlerinde değişiklik yapılmasını, psikolojik danışmanların daha önce yapmadıkları biçimde uzaktan eğitime geçmelerini ve çalışmalarını uzaktan gerçekleştirebilecek şekilde yeniden planlamalarını gerektirdi. Okul içerisinde psikolojik hizmetlerin sağlanmasında aktif görev alan, veli ve öğrencilerle daha çok birebir çalışmalar gerçekleştiren psikolojik danışmanların da bu koşullara uyum sağlama gerekliliği ortaya çıktı. Poyrazlı ve Can (2020)'in da belirttiği gibi bireysel ve grupla psikolojik yardım hizmetleri sağlama konusunda COVID-19 pandemisi nedeniyle, günümüzde çevrim içi hizmetler daha da önemli bir durum haline gelmiştir.

Dünya çapında karşılaştığımız COVID-19 hayatın birçok alanında değişikliklere sebep olarak sosyal hayatı yeniden şekillendirdi. COVID-19 krizi, öğrencilerin eğitime katılımlarında aksamalara da yol açan, yaşam kaliteleri ve gelecekleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Eğitim sürecinde yaşanabilecek aksama, kriz sonrası dönemde tüm toplum için ciddi bir tehdit olacaktır. Bu nedenle eğitim kurumlarının sürece çabuk uyum sağlayarak hızlı yanıt vermesi ve eğitim süreçlerinin sürekliliğini sağlaması gerekmektedir (Bojović, Bojović, Vujošević & Šuh, 2020). Pandemi sürecinde okulların belirsiz bir süre boyunca kapatılmasıyla dünya çapında öncelikli olarak etkilenen grup öğrenciler olmuştur (UNESCO, 2020). öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarının korunması amacıyla Fransa'da değerlere dayalı ödevlerin verilmesi sağlanırken; Amerika'da ise öğrencilerin stres faktörlerinden uzak tutulması amaçlanarak nitelikli rehberlik hizmetleri uygulanmıştır (Sözen, 2020).

Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitimin etkililiğiyle ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alındığı çalışmalara ve COVID -19 un bireyler üzerine etkilerine (Sherry,1996; Akoğlu & Karaaslan, 2020; Atasoy, Özden & Kara, 2020; Başaran vd., 2020; Bojowic vd., 2020; Bozkurt, 2020; Can, 2020; Demir & Çifçi, 2020; Dilekçi & Limon, 2020; Erdoğan, Koçoğlu & Sevim, 2020 Hyksová & Stoffova,2020; Naidoo & Cartwright , 2020; Tomasik, Helbling & Moser, 2020; Ayyıldız & Taşkın Gümüş, 2021; Kulikowski, Przytuła & Sułkowski,2021; Kumari & Singh, 2021; Öçal, Halmatov & Ata, 2021; Mrvar, Jeznik, Šarić, & Šteh, 2021;) rastlansa da yaşanan bir kriz dolayısıyla mecburen uygulamaya geçilen uzaktan eğitimin psikolojik hizmetler açısından yeterince değerlendirilmediği görülmüştür. Bu araştırma ile uzaktan eğitim sürecine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının neler deneyimledikleri anlaşılmasına çalışıldı.

Eğitim kurumlarının yeni duruma hızla uyum sağlaması ve bilgisayar altyapısına ve kaynaklarına uzaktan erişim sağlayan uzaktan eğitim modelini uygulaması gerekmektedir. Öğrencilerin eğitimindeki aksama, kriz sonrası bir toplumda yaşam kaliteleri için önemli bir tehdit olacaktır. Eğitimsiz ve deyim yerindeyse "kayıp nesil", krizin sonunda ekonomik, eğitimsel ve genel toplumsal akışları yenilemeye hazır olmayacaktır (Bojović, Bojović, Vujošević ve Šuh, 2020). Okullarda görevli psikolojik danışmanların öğrencilerin kriz anlarındaki psikolojik ihtiyaçlarına karşı duyarlı olması ve çalışmalarını bu ihtiyaçlara göre yeniden organize edebilmesi gerekmektedir. Bireyler COVID-19 salgını gibi doğal afetlerle şiddetlenen günlük stres faktörleriyle karşı karşıyadır. Pandemi zamanlarında bu faktörlerin kombinasyonuna danışmanların, danışanları desteklemek için özel ilgi göstermesi gerekmektedir (Litam & Hipolito-Delgado, 2021). Bu Araştırmanın amacı COVID-19 sürecinde eğitim kurumlarında uygulamaya konulan uzaktan eğitimin okullardaki rehberlik hizmetlerine etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırma uzaktan eğitim uygulamaları sürecinde verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin psikolojik danışmanlarca algılanan verimliliği üzerine katkı sunabilir.

Bu araştırma, okulların farklı kademelerinde hizmet veren psikolojik danışmanların zorunlu olarak başlanılan uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları durumlar ve yaptıkları çalışmaların nitel araştırmanın keşfedici gücünü kullanarak (Creswell, 2003) anlaşılmasını amaçlamaktadır. Araştırmadan elde edilecek bulguların okul psikolojik danışmanlarının neler yaşadığının anlaşılmasına, okullarda ihtiyaç duyulan konular ve yapılabilecek çalışmalara ilişkin öneriler sunacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırma sorusu şu şekilde yapılandırıldı: uzaktan eğitim sürecinde okul psikolojik danışmanları psikolojik hizmetlerin verilmesinde ne tür düzenlemeler yapmıştır?

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen çalışmalara dair psikolojik danışmanların görüşlerinin alınması amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi kullanıldı (Patton, 2002). Araştırmanın katılımcıları anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim kurumlarında çalışan 28 (7= erkek, 21= kadın) psikolojik danışmandır. Farklı kademelerdeki eğitim kurumlarında (Anaokulu = 2, İlkokul=7, Ortaokul=8, Lise=9, Özel eğitim=2) hizmet veren katılımcılardan 21'i lisans mezunu iken, 7 katılımcı yüksek lisans mezunu olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın gönüllü katılımcıları uzaktan eğitim sürecinde öğrenci, veli ve öğretmenlerle çeşitli çalışmalar yürütmüş kişilerdir. Katılımcılarla ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler Tablosu

Katılımcı	Cinsiyet	Kıdem	Kurum	Mezuniyet
K-1	E	20+	İlkokul	Lisans
K-2	E	15-20	Lise	Lisans
K-3	K	15-20	Ortaokul	Lisans
K-4	E	20+	Ortaokul	Lisans
K-5	K	20+	Ortaokul	Lisans
K-6	K	11-15	İlkokul	Yüksek Lisans
K-7	K	20+	Lise	Lisans
K-8	K	11-15	Özel eğitim	Yüksek Lisans
K-9	K	6-10	Anaokulu	Yüksek Lisans
K-10	K	20+	Lise	Lisans
K-11	E	11-15	Lise	Lisans
K-12	K	6-10	Lise	Lisans
K-13	K	1-5	Lise	Lisans
K-14	K	6-10	İlkokul	Yüksek Lisans
K-15	E	20+	Ortaokul	Lisans
K-16	K	6-10	Ortaokul	Lisans
K-17	K	20+	İlkokul	Lisans
K-18	K	11-15	İlkokul	Lisans
K-19	K	11-15	İlkokul	Yüksek Lisans
K-20	K	6-10	Ortaokul	Yüksek Lisans
K-21	E	15-20	Özel eğitim	Yüksek Lisans
K-22	K	11-15	Lise	Lisans
K-23	K	20+	Ortaokul	Lisans
K-24	K	11-15	Ortaokul	Lisans
K-25	K	15-20	Lise	Lisans
K-26	K	15-20	İlkokul	Lisans
K-27	E	20+	Lise	Lisans
K-28	K	11-15	Anaokulu	Lisans

2.2. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri ağırlıklı olarak uzaktan eğitimin gerçekleştirildiği 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde toplandı. Araştırmacının dahil olduğu okul psikolojik danışmanlarının bulunduğu WhatsApp gruplarında araştırmanın amacını belirten bir mesaj gönderilerek psikolojik danışmanlar bilgilendirildi. Pandemi süreci dolayısıyla okulların kapalı olması sebebiyle çalışmaya gönüllü olan psikolojik danışmanlar ile Google Forms üzerinden hazırlanan yarı yapılandırılmış form paylaşılarak yanıtlamaları sağlandı. Katılımcıların yanıtları transkript edildi. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulardan bazıları Tablo 2’ de sunuldu.

Tablo 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere yönelik gerçekleştirdiğiniz çalışmalar nelerdir?
Uzaktan eğitim sürecinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini sunmada karşılaştığınız engeller nelerdir?
Uzaktan eğitim sürecinde mesleki gelişiminize katkıda bulunacak ne tür çalışmalar yaptınız?
Pandemi süreci sizce öğrencilerinizin ve velilerinizin rehberlik ihtiyaçlarını nasıl etkiledi?

2.3. Veri Analizi

Psikolojik danışmanlardan alınan tüm yanıtlar birebir transkript edilerek nitel veri analizi programına NVIVO-11 kodlanarak analizler yapıldı. Uzaktan eğitim sürecinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiş olan psikolojik danışmanlardan elde edilen veri setinde tekrar eden anlam örüntülerini bulmak ve derinlemesine analizinin yapılması için prosedürü Braun ve Clarke (2006) tarafından tanımlanan tümevarımsal tematik analiz kullanıldı. Veri analizine başlamadan önce, katılımcıların yanıtları kodlama yapılmadan okunarak okunarak verilere dair genel bir izlenim edinildi. Daha sonra katılımcıların yanıtları teker teker okunarak uzaktan eğitim sürecinde psikolojik hizmetler kapsamında 12 alt tema oluşturuldu. Oluşturulan alt temalar, 4 tema altında birleştirildi. Yapılan değerlendirmeler sonrasında temalar kontrol edilerek netleştirildi. Yapılan tematik analiz sonrasında elde edilen veriler literatürle ilişkilendirilerek yazımı tamamlandı.

2.4. Çalışmanın Geçerliliği

Araştırmanın geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla katılımcı teyidi alınmıştır. Katılımcıların teyidinin alınması en kritik tekniklerdendir. Bu teknik katılımcıların bazılarını ulaşılarak ortaya çıkmaya başlayan bulgular hakkında geri bildirim istenmesini içerir (Creswell & Poth, 2016). Katılımcı teyidinin alınması amacıyla ilk analizler yapıldıktan sonra, araştırmaya katılan, farklı kademelerde görevli 5 katılımcı rastgele olarak belirlenmiştir. Belirlenen katılımcılarla bulgular paylaşılarak görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda yeniden değerlendirme

yapılarak bulgulara son şekli verilmiştir. Psikolojik danışmanların uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve velilere yönelik çalışmalar gerçekleştirmiş olmaları dışlama kriteri olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Yapılan tematik analiz sonucunda ortaya çıkan dört ana tema ve bu ana temaların altında yer alan on iki alt tema Şekil 1’de gösterildi.

Şekil 1. Uzaktan Eğitim Sürecinde Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşler

Belirlenen dört temaya ilişkin bulgular katılımcıların bire bir ifadeleri ile aşağıda sunuldu.

3.1. Öğrencilerin Desteğe İhtiyaç Duydukları Konular

Bu tema psikolojik danışmanların, pandemi dolayısıyla uzaktan eğitime devam etmek zorunda olan öğrencilerin uzaktan eğitim süreci içerisinde ve sonrasında psikolojik danışmanlardan destek almaya ihtiyaç duyduklarına inandıkları konuları içermektedir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin evde daha çok vakit geçirmeleri, sosyal ortamlardan uzak kalmaları sebebiyle “akademik konular”, “teknoloji kullanımı”, “sosyal beceriler” ve “psikolojik sağlık” konularında desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Öğrencilerin okullarından ve öğretmenlerinden ayrı kalmaları onların akademik başarılarında düşüşe sebep olabilmektedir. Ortaokulda çalışan ve verimli ders çalışma, online derslere katılım, bilinçli teknoloji kullanımı konularında veli ve öğrencilerle çalışmalar gerçekleştirdiğini ifade eden katılımcı bu durumla ilgili olarak “Teknoloji ve ekran bağımlılığı, kişisel ve gelişimsel düzeyde gerilemeler, akademik verimin düşmesi, sosyal becerilerin azalması... Neredeyse öğrencilerin yarısının eğitimden mahrum kalması dolayısıyla kontrolsüz internet kullanımında artışa sebep olabilmektedir.” dedi (K-3).

Özellikle ortaöğretim veya yükseköğretim kurumları sınavlarına girecek olan öğrencilerin bu konularda daha dikkatli takip edilmesi gerekmektedir. Çoğu katılımcı tarafından sınava girerek kademe değişikliği yaşayacak öğrencilerin ve okul idarelerinin bu konuları içeren çalışmalara daha ilgili oldukları belirtilmiştir. Ortaokulda görevli olan ve her ay düzenli olarak seminerler veren K-20, bu durumu şöyle ifade etti:

“En acil konuları ön plana çıkarıyorum. Verimli ders çalışma, öz düzenleme, sınav kaygısı, motivasyon, LGS bilgilendirmesi...”

Okul idaresinin bu konudaki talepleriyle ilgili olarak K-20 ayrıca “Belirli aralıklarla seminer düzenlemem istendi. Ayda bir defa gibi. LGS gibi konularda seminer talep edildi.” dedi. Benzer şekilde lisede görevli K-12’ de “Psikolojik sağlık, YKS danışmanlığı, meslek danışmanlığı ve bağımlılıkla mücadele. Bireysel görüşme.” yaptığını belirterek okul idaresinin “Daha çok YKS ye yönelik çalışmalar” talep ettiğini ifade etti.

İhtiyaç duyulan konularla ilgili olarak katılımcılar ayrıca pandeminin olumsuz etkilerine de vurgu yaparak psikolojik sağlık ve sosyal beceriler konularında da destek gerektiğine dikkat çektiler. Bu alanlarla ilgili olarak ortaokulda görevli K-4, özel eğitim kurumunda çalışan K-8, lisede çalışan K-13, ilkokulda görevli K-18 “psikolojik sağlık” konusunun önem kazandığını belirttiler. Uzaktan eğitim faaliyetini her gün yürüttüğünü ifade eden lisede görevli K-22, sosyal becerilerdeki sorunlarla alakalı olarak:

“Öğrencilerin ve velilerin daha fazla ev ortamında birlikte olmalarından dolayı aile içi dinamiklerin bazı ailelerde olumlu bazılarında olumsuz yönde değiştiğini düşünüyorum. Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı ve sosyalleşme konularında problem yaşayabilecekleri kanısındayım.”

Benzer şekilde öğrencilerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarıyla ilgili olarak ilkokulda görevli bir katılımcı da şu noktalara değindi:

“Pandemi öncesi daha çok akademik ve bireysel konular gündemde idi. Pandemi sürecinde sağlık, psikolojik konular, stres, kaygı, aile içi sorunlar daha çok ön plana çıktı.” (K-26).

Bazı katılımcılar öğrencilerin sosyallik ihtiyacının karşılanmamasından kaynaklı çok sorun yaşayacaklarını belirtmektedir. Benzer şekilde ortaokulda görevli K-16 “Veliler öğrenci problemleri ile baş başa kaldıkları ve sosyallik ihtiyacının karşılanmamasından kaynaklı çok sorun yaşadılar. Arkadaş ilişkileri, öğretmene ve derslere ilgi azalması gibi sorunlara çözüm bulmaya çalıştılar” diyerek velilerin de kendilerinden bu konulardaki sorunlarla ilgili yardım talep ettiğini ifade etti.

3.2. Karşılaşılan Zorluklar

Bu tema psikolojik danışmanların uzaktan eğitim sürecinde hizmet verirken karşılaştıkları sorunları kapsamaktadır. Uzaktan eğitim süreci boyunca “planlanan çalışmaları gerçekleştirme”, “katılım yetersizliği”, “okul idaresinin farklı talepleri” gibi durumlarla karşılaşan psikolojik danışmanlar tüm bu zorlayıcı etmenlere karşı hizmet vermeye devam etmektedir.

Araştırmaya katılan her kademedeki katılımcıların büyük çoğunluğu yaptıkları çalışmalarda katılımın istenilen seviyede olmadığını; sadece öğrencilerin değil velilerin de planlanan çalışmalara yeterince katılmadığını, çalışmaları takip etme konusunda isteksiz olduğunu belirtmiştir. Ayda bir, düzenli olarak seminer düzenleyen K-20 yaşadığı durumu şu sözlerle ifade etti:

“Katılım düzeyi düştü. Öğrenciler normal derslere dahi katılmıyor. Bu sebeple rehberlik etkinliklerine de katılım düşük. Ancak LGS gibi konularda bilgilendirme yapılırca sayı artıyor. O bile düşük. Bir veli seminerine ilk zamanlar 40 kişi katılıyordu sonra bu sayı 10'lara düştü. Sınıf seminer düzenlediğimde en yüksek sayı 22-23 oluyor. Bir sınıf mevcudu en az 35.”

Bu konuda anaokulunda çalışan ve her hafta bir çalışma yaptığını ifade eden K-28 “Veliler ile yapılan seminer çalışmalarında az katılımın olması, öğrencilerin dikkat sürelerinin kısalığı” diyerek uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı engelleri belirtti. Liselerde görevli olan ve çalışmalarını seminer ve broşür çalışmalarıyla gerçekleştiren K-13 katılım yetersizliğiyle ilgili olarak “Hiç yoktu”, “Öğrenci katılımı yok” şeklinde ifade etti.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve velilerle çalışmalar yapan ve diğer çalışmalarda da öğrenci katılımını artırmak amaçlı görüşmeler gerçekleştiren psikolojik danışmanların süreçte bu konuya özel önem verdiği görülmektedir. Katılımcılardan birisi bu durumla ilgili yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Öğrenciye ulaşmak sorun. Ulaştığımda da gönüllük ilkesi gerektiği için daha çok kendi çabalarımla oldu. Öğrenci çok nadiren kendiliğinden ulaşmak istedi. Hep ben onlara ulaşmak için çabaladım.” (K-12).

Yapılan çalışmalara katılım sayısının çok düşük olduğunun ifade edilmesinin yanında farklı biçimde bazı katılımcıların yaptıkları çalışmalara yönelik ilgiden ve katılımdan memnun olduğu görülmüştür. Ayda bir uzaktan eğitim faaliyeti gerçekleştiren ve ilkokulda görevli olan K-18 bu durumla ilgili olarak;

“Öğrenci çalışmaları tam katılım, veli seminerleri ortalama 60 [900 kişilik bir okul]. Babalara daha çok ulaştık” diyerek uzaktan eğitimin çalışmalara etkisini ifade etti.

Araştırmada okul idarecilerinin rehberlik anlayışındaki farklılıklarından kaynaklı durumlar yaşandığı görülmüştür. Bazı katılımcılar okul idarelerinin kendilerinden beklentilerini “psikolojik destek”, “seminer çalışmaları”, “planlanan çalışmaların gerçekleştirilmesi”, “resmi yazışma takibi”, “EBA'dan paylaşım yapılması” olarak belirttikleri de okullarda görevli psikolojik danışmanların karşılaştıkları bir diğer zorluk okul idarelerinin rehberlik hizmetlerinin ilke ve tekniklerine uygun olmayan taleplerde bulunmalarıdır. Bu durumla ilgili olarak liselerde görevli olan ve haftada 2-3 kez uzaktan eğitim çalışmaları yaptığını belirten K-11 yaşadığı durumu:

“Telefon ile arayıp tek tek konuşmamızı istedi. 350 kişilik bir okul için” diyerek ifade etti.

Ortaokulda görevli olan ve her hafta çalışma yapan K-16 okul idaresinin kendisinden gerçekçi olmayan beklentilerini “Öğrencilerin her probleminin izlenmesi, takip edilmesi, çözüm bulunması” olarak açıkladı.

Okul idaresinin rehberlik anlayışıyla ilgili olarak, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin okulda bulunmadığı zamanlarda yaşadığı zorluğu K- 18 "Onlar gibi okula gitmemizi istiyorlar" şeklinde belirtti. Okul idaresinin bakış açısıyla ilgili olarak özel eğitim kurumunda çalışan ve haftada üç kez etkinlik yapan K-8:

"Sorun çıkarmamak, Sorun çıkarsa çözmek... Rehberlik anlayışı maalesef hala sorun odaklı...

Resmi yazı gelirse cevap vermek..." şeklinde açıkladı.

Okul idaresinin bu süreç içerisinde psikolojik danışmanlara davranışlarına yönelik olarak ilkokulda görevli olan K-6 "EBA dan zaman zaman paylaşım bekliyor. Bu durumla ilgili talebini okul müdürü hatta akşam geç sayılabilecek bir saatte beni arayarak söyledi." şeklinde ifade etti.

Psikolojik danışmanlar uzaktan eğitim süreci boyunca karşılaştıkları bir diğer zorluğun "uzaktan çalışmanın rehberlik hizmetlerinin yapısına uygun olmaması" dolayısıyla "çalışma sayılarının azalması" olduğunu belirttiler. Katılımcılar uzaktan gerçekleştirilen hiçbir eğitimin yüz yüze eğitimin verimini sağlamadığı konusunda anlaştı. Bu konuyla ilgili olarak ortaokulda görevli K-24 her hafta çalışma yapsa da "bireysel çalışmaların yapılamaması" nda zorlandığını söyledi. Benzer şekilde K-4 " Yüz yüze gibi etkili olamıyor", lisede görevli K-7 "Daha çok öğrenci rehberliğe ihtiyaç duydu. Rehberlik çalışmaları daha çok yüz yüze olmadığı için iletişim engelleri ortaya çıktı", K-8 "sanal ortamda yüz yüze eğitimin samimiyeti ve duyu paylaşımı yok" olarak yanıt verdi.

K-8 çalışma sayısının azalmasına rağmen normal eğitime geçilmesiyle beraber durumun değişeceğini düşündüğünü "Rehberliğe çok fazla başvuru olmuyor... Yüz yüze açılınca daha fazla olacağını düşünüyorum" diyerek ifade etti. Konuyla ilgili olarak ilkokulda görevli K-19:

"Çocukların hepsine ulaşmakta zorlandım, planda yer alan çalışmaların bir kısmını yapabildim, hepsini yapamadım, yüz yüze görüşemediğimiz için detaylı görüşme ve takip sağlayamadım." dedi.

Uzaktan eğitim sürecinde kolaylıklar da yaşadığını belirten K-18 "Sınıf rehberlik çalışmaları, seminerler benim için daha kolay oldu, ancak etkileşim sınırlı oldu. Gözlem yapma şansımız olmadı. Okulda fark edip görüşeceğim birçok öğrencimi fark edemediğimi düşünüyorum" diyerek düşüncelerini belirtti. Çalışma sayısının azalmasıyla ilgili çözüm bulmak amacıyla K-20 neler yaptığını şu şekilde ifade etti:

"Psikolojik danışma yapmak zorlaştı ve sayısı çok azaldı. Daha çok seminer üzerinden öğrencilerin taleplerini aldım. Ondan sonra bireysel görüşme yaptım. "

Benzer şekilde bir diğer katılımcı uzaktan eğitimin rehberlik çalışmalarına etkisine yönelik olarak görüşlerini şu sözlerle açıkladı:

"Öğrencinin okulda olmaması her türlü etkinliğin uzaktan olması çok olumsuz etkiledi. Rehberlik zaten soyut bir çalışma olması sebebiyle yaptığım çalışmalar havada kaldı. Gözlem şansımın olmaması çok kısıtladı." (K-12).

3.3. Öğrenciye Ulaşmada Kullanılan Yöntemler

Bu tema psikolojik danışmanların uzaktan eğitim süreci boyunca çalışmalarını gerçekleştirmek için kullandıkları dijital yöntemleri içermektedir. Yapılan görüşmeler değerlendirildiğinde psikolojik danışmanların öğrenci ve velilere ulaşmak için broşür ve telefonda yararlanmasının yanında daha çok online yöntemleri tercih ettiği görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğunun online seminer çalışmalarını "Zoom" üzerinden gerçekleştirdiği, bilgi ve belge paylaşımında "Eba", "WhatsApp", "Bip" uygulamalarının; anketlerin uygulanmasında "Google Forms" un aktif olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okulunun ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanan planı uygulamak amacıyla çeşitli yöntemleri kullanan katılımcı (K-18) "Plan doğrultusunda broşür ve video paylaşımları, genel, yerel ve özel hedeflerle ilgili seminer çalışmaları" yaptığını ifade etti.

Psikolojik danışmanlar bireysel görüşmelerinde "telefon", "Zoom" ve "Google Meet" i daha çok kullandıklarını ifade etseler de psikolojik danışmanların gerek bireysel psikolojik danışma gerekse küçük grup seminerleri ile yüz yüze görüşme yapmaktan çekinmediği görülmüştür. Bu durumla ilgili, yapılan online çalışmalara ek olarak bireysel psikolojik danışmayı "okulda yüz yüze" (K-3) gerçekleştirdiğini ve "okulda küçük grup seminerleri" (K-6) yaptığını belirten katılımcılar da bulunmaktadır. İlkokulda çalışan bir katılımcı içinde bulunduğu durumu şöyle belirtmiştir:

"Öğrenci değerlendirmelerini uzaktan gerçekleştirmekte zorlandım. Hatta çoğunu yapamadım. Yüz yüze tedbir alarak yapmaya çalıştım ama vaka sayılarının artması, aralıklı kapanmaların olması süreci daha da olumsuz etkiledi" (K-14).

Psikolojik danışmanların öğrenci ve velilere ulaşmak için diğer öğretmenlerin de desteğini aldığı görülmüştür. K-20 “Öğretmenler aracılığıyla sınıflara lise puanları, LGS gibi konularda broşür vs.” gönderdiğini söylemiştir.

3.4. Avantajlar

Bu tema içerisinde psikolojik danışmanların uzaktan eğitim sürecinde mesleki ve kişisel olarak avantaj olarak gördükleri durumlar bulunmaktadır. Yapılan görüşmeler göz önünde bulundurulduğunda avantaj olarak görülen konuların “mesleki gelişim fırsatı”, “esnek çalışma saatleri”, “teknolojiden yararlanma” olarak ön plana çıktığı görülmüştür.

Katılımcıların büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecini mesleki gelişimleri için “online kurslara katılarak”, “yeni eğitimlere başlayarak”, “daha önce başladıkları eğitimlere devam ederek” ve “akademik yayınları takip ederek” geçirdiklerini belirtmiştir. Pandemi süreciyle beraber online eğitimlerin artmasını K-17 “Uzmanlara online seminerler için daha kolay ulaşabildim” diyerek vurgulamıştır. Psikolojik danışmanlar bu süreçte aldıkları eğitimleri, öğrencilerin ihtiyaçlarına daha etkili olabilmek adına kullanmayı da amaçlamışlardır. Bu durumla ilgili olarak bir katılımcı:

“Bilişsel davranışçı terapi süpervizyon modül 2 eğitimimi tamamlamaya çalıştım. İstekli velilerimle süpervizyonumu gerçekleştirdim ve terapi deneyimini paylaştık. Alan ile ilgili birçok seminer, eğitim, panele katılma fırsatım oldu” (K-18) şeklinde belirtti.

Benzer şekilde diğer bir katılımcı da yaptığı çalışmaların öğrencilere olumlu bir şekilde dönmesine dikkat ettiğini şu sözlerle belirtti:

“E-twinning projelerinde aktif oldum. Sınav kaygısı motivasyon konularında ilçe öğrencilerine yarar sağlayacak çalışmalar yaptım bunları yapmak için ön hazırlığım bile bana büyük katkı sağladı. Üniversitelerin yapmış olduğu mesleki gelişim yönündeki seminerlere katıldım. Pandeminin etkisine yönelik çalışmalara katılmaya çalıştım. Öğrenci okula döndüğünde ya da uzaktan eğitimle verebileceğim yararlar yönünde...” (K-12).

Uzaktan eğitim sürecini yeni eğitimlere başlayarak değerlendiren psikolojik danışmanlardan K-14 “Psikoloji lisans okumaya başladım”, K-19 “Yüksek lisans yaptım. Online eğitimler ve PDR günlerine katıldım.” demiştir.

Esnek çalışma saatleri bakımından K-22 “Okul ortamına gitmeden evde kendi planlamaları doğrultusunda planlamalar yapmak” tan hoşnutluğunu belirtti. Ayrıca uzaktan eğitimin pandemi dolayısıyla bir gereklilik olarak ortaya çıkması sebebiyle K-24 “Pandemi sürecinin en az riske indirmesi” olarak avantaj sağladığını söyledi.

Uzaktan eğitimin zaman kaybına yol açmaması ve esneklik sağlamanın kişisel ve mesleki gelişime imkân tanıdığını belirten katılımcılardan K-14 “Okulumdan da kaynaklı olabilir... Esnek çalışma saatlerim olduğu için üniversite derslerime online olarak katılıp gün içerisinde işimle ilgili çalışmaları yapabildim” demiştir. K-19 ise “Her eğitime yol zaman kaybı olmadan ulaşabilmek çok kıymetli, ancak hiçbir eğitim yüz yüze eğitimin verimini sağlamıyor.” diyerek zamanı aktif geçirse de istediği verimi alamadığını belirtmiştir.

Uzaktan eğitime geçişle beraber psikolojik danışmanların çalışmalarını online olarak gerçekleştirme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla katılımcılar tarafından psikolojik danışmanların “teknolojiyi daha etkin kullanma”, “online uygulamalardan haberdar olma”larının önem kazandığı vurgulanmıştır.

Katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde teknolojik araçların daha yoğun olarak kullanılmasıyla paylaşılan belgelerin öğrenci ve veliye ulaşımının hızlanmasından duydukları memnuniyeti ifade ettiler. Bazı katılımcılar bu durumla ilgili fikirlerini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Eba üzerinden belge paylaşımı ile öğrencilere ulaşabilmek avantaj.” (K-6).

E-twinning üzerinden projeler yürüten bir katılımcı “teknolojiden yararlanarak kısa sürede farklı okullarla da birlikte çalışmaları yürütme” nin avantaj olduğunu söyledi. (K-9).

Anket çalışmalarının uygulanmasında öğrenci ve veliye ulaşma ve anketleri değerlendirme bakımından teknolojik araçlar psikolojik danışmanlara kolaylık sağlamaktadır. Bununla ilgili olarak katılımcılardan K- 27 “Anketlerin elektronik ortamda olması güzeldi. Riba gibi... Sonuçlar direkt RAM'a gitti.” dedi.

Uzaktan eğitim süreci mesleki gelişim fırsatı yaratması, esnek çalışma saatleri ve teknolojiden yararlanmanın getirdiği kolaylıklar yanında bazı katılımcılar uzaktan eğitimin rehberlik hizmetlerine uygun olmadığını dolayısıyla avantajı bulunmadığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan K-5 “Bence avantajı yok... Alanımız için uygun değil. Fiziksel yakınlık olmadan PDR hizmetleri verimli olmamaktadır” demiştir. Benzer şekilde çalışmalara katılım

sayısının çok azaldığını belirten bir diğer katılımcı da “Avantajı yok. Öğrenciler ile iletişim azaldı. Öğrencilere ulaşmak daha da zorlaştı.” (K-11) dedi.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen rehberlik hizmetleriyle ilgili olarak yapılan bu araştırmanın amacı psikolojik danışmanların uzaktan eğitim sürecinde çalışmalarını yürütürken kullandıkları yöntemlerin ve karşılaştıkları durumların belirlenmesine yönelik görüşlerinin keşfedilmesidir. Araştırmada pandemi süreciyle değişen koşullarda uyum sağlayarak uzaktan gerçekleştirilen eğitim sürecinde verilen psikolojik hizmetlerin, psikolojik danışmanlar tarafından nasıl algılandığı araştırılmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinin öğrenci ruh sağlığına, psikolojik danışman rollerine ve uygulamalarına etkilerine odaklanarak COVID-19 pandemisi dolayısıyla zorunlu olarak yaşanan uzaktan eğitimin öğrencileri ve rehberlik hizmetlerini nasıl etkilediğine dair bir açıklama sunmayı amaçlayan bu nitel araştırma sonunda katılımcılardan alınan ifadeler doğrultusunda uzaktan eğitimde rehberlik hizmetlerine yönelik dört tema belirlenmiştir. Bu temalar desteğe ihtiyaç duyulan konular, karşılaşılan zorluklar, kullanılan yöntemler ve avantajlardır.

Desteğe ihtiyaç duyulan konularla ilgili olarak katılımcıların ifadeleri göz önüne alındığında hem okul idarelerinin hem de öğrenci ve velilerin akademik başarı, sınav sistemi, zamanı etkili kullanabilme, bilinçli teknoloji kullanımı, sosyal beceriler ve psikolojik sağlık konularında desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Tomasik, Helbling ve Moser (2020) genç öğrencilerin pandemi ile ilgili stres ve baskılara karşı savunmasız olabileceğini belirtmişlerdir. COVID-19 pandemisinin duygusal ve psikolojik etkisi, ani başlangıcı, yeni doğası ve potansiyel olarak ölümcül sonuçları ile ciddi sosyo-ekonomik aksaklıkların yol açtığı sayısız kişisel ve maddi kayıplar göz önüne alındığında özellikle travmatik ve üzücü olmuştur (Nardoo & Cartwright, 2020). COVID-19 ile ilgili belirsizlik, bireylerin kaygı ve stres düzeyini artırmıştır. COVID-19 döneminde Milli Eğitim aracılığıyla psikolojik danışmanlar tarafından veli ve öğrencilere sağlanan hizmette psikososyal destek, sağlıklı yaşam, uyum ve akademik başarı konularına daha çok talep olmuştur (Poyrazlı & Can, 2020). Yaşama ve öğrenmeye yönelik pandemi ile ilgili değişiklikler, öğrenciler arasında akademik talepler, korku, öfke, hayal kırıklığı ve yeterli teknoloji desteği ve becerilerin yokluğunda çaresizlik duygusu da dahil olmak üzere sayısız olumsuz duygusal durum ve uyum zorluğuyla karşılaşmaktadır. Salgın, gruplar arasındaki mevcut sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri yoğunlaştırdı ve aynı zamanda yeni sosyal, akademik ve zihinsel sağlık uyum zorlukları ortaya çıkardı (Nardoo & Cartwright, 2020). Farklı kademelerdeki eğitim kurumlarında görevli katılımcıların ortak bir şekilde öğrencilerin psikolojik sağlık konusunda desteğe ihtiyaç duyduğunu vurguladığı dikkat çekmektedir.

Hatun, Dicle ve Demirci'nin araştırmasında psikolojik danışmanlarının görüşleriyle benzer şekilde (2020) yaşam tarzındaki değişimlerin insanlarda olumsuz duyguların yaşanmasını tetiklediği görülmüştür. Örneğin salgın sürecinde yaşanan belirsizlik, gelecekte yaşanabilecek muhtemel ekonomik sorunlar, hastalık bulaşma ve yakınlarını kaybetme ihtimali gibi nedenlerle katılımcıların ciddi kaygı yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca salgın sürecinin katılımcılarda korku, öfke, sıkıntı ve umutsuzluk gibi olumsuz duygulara ve obsesif düşüncelere yol açtığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları zorlukları okul idaresinin tutumu, öğrenci ve velinin çalışmalara katılım ilgisizliği ve çalışma sayısında ve verimde azalma olarak belirtmişlerdir. Han, Demirbilek ve Demirtaş (2021) ve Saygı (2020) çalışmalarında araştırma bulgularıyla benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde katılımın düşük olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Salgının daha yavaş eğitim kazanımları ve daha düşük akademik başarı dolayısıyla çeşitli sonuçları beklenebilir. Bu sonuçlar, daha düşük iş tatmini, daha yüksek suç oranları ve toplumda daha düşük uyum üzerinde kalıcı etkiler içerir (Tomasik, Helbling & Moser, 2020). Okul danışmanlığının amacı, kendine ve başkalarına karşı şefkatin niteliğini içerecek şekilde öğrencinin tam gelişim ve farkındalığa doğru ilerlemesine yardımcı olmaktır (Forbes, 2003). Eğitim sürecinin uzaktan gerçekleştiği dönemde okul rehberlik servisinin çalışmaları birçok yönden kısıtlandı ve değiştirildi (Mrvar, vd., 2021). COVID-19'un olumsuz psikolojik ve sosyal çıktılarla ilişkili bulunması nedeniyle ruh sağlığını koruyucu önlemlerin yaygınlaştırılması ve psikososyal destek uygulamalarının toplumdaki her birey tarafından erişilebilir hale getirilmesi önem taşımaktadır (Erdoğan, Koçoğlu & Sevim, 2020).

Yapılan görüşmede katılımcıların çalışmalarını yürütürken daha çok online yöntemleri tercih etmesiyle birlikte, ihtiyaç halinde yüz yüze bireysel ve grup çalışmaları yapmaya da gönüllü oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde Ulusoy ve Cihangül (2021)'ün psikolojik danışmanlarla yürüttüğü araştırmada da uzaktan eğitim sürecinde EBA, sosyal medya, telefon aracılığıyla öğrencilerle iletişim kurdukları görülmüştür. Uzaktan eğitim süreci öğrencilere ulaşmada zorluklara sebep olurken, psikolojik danışmanların web2 araçları, zoom, WhatsApp, gibi çeşitli alternatifleri mesleki yaşamlarına eklemelerini sağladı. Araştırmaya katılan psikolojik danışmanların, yalnızca deneyimlerinde değil, aynı zamanda uzaktan eğitim düzenlemelerini kullanma

motivasyonlarında da farklılık gözlenmiştir. Pandemi sebebiyle uzaktan çevrimiçi yollarla yapılan, psikolojik destekler daha da bir önem kazanmıştır. Teknolojik yöntemler, psikolojik hizmeti ulaştırmayı kolaylaştırmaktadır (Poyrazlı & Can, 2020). Danışmanlar, geleneksel okul ortamı dışında hizmet sunmak için gerekli esnekliğe sahip olmalı ve danışanlarına kolayca erişilebilen çevrimiçi platformlar aracılığıyla hizmetleri sunmaya hazır olmalıdır (Litam & Hipolito-Delgado, 2021). Türkiye’de Eğitim ve Bilişim Ağı (EBA) çevrim-içi platformu ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde uzaktan eğitim hizmetlerinde hızlı bir şekilde kullanıma sunulmuştur. Sistem üzerinde öğretmenlerin ders konuları ile ilgili video çekimleri, soru paylaşımları ve ulaşılabilir ders kaynakları önemli bir yer tutmaktadır (Atasoy, Özden & Kara, 2020). Çevrim içi psikolojik danışma hizmetlerinde kullanılan eş zamanlı olmayan iletişim esneklik ve kolaylık sağlayarak bazı avantajlar kazandırmıştır. (Poyrazlı ve Can, 2020). Araştırma bulgularıyla benzer şekilde Bray’nin (2020) araştırmasında psikolojik danışmanların, tüm çalışmaların uzaktan gerçekleştirilecek biçimde düzenlendiğini ve bunun kendileri için çok yorucu olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen çalışmaların kısıtlandığı dolayısıyla yapılacak çalışmaların planlanmasında öncelikli konulara dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bireyler belirsizlik duygusuyla krizler yaşayabilir. Danışanlar kriz nedeniyle profesyonel ruh sağlığı hizmetleri aradığında, danışmanlar danışanlarının endişelerini öncelik sırasına koymaya hazır olmalıdır (Litam & Hipolito-Delgado, 2021). Danışmanlar, öğrencilerin gelişim düzeylerini ve değişime ihtiyaç duyan benlik yönlerini değerlendirebilir ve öğrencilerin gelişmesine yardımcı olacak uygun bir yaklaşım kullanabilir (Forbes, 2003).

Yapılan araştırmalar öğrencilerin ve velilerin rehberlik hizmetlerine ihtiyacın arttığını, psikolojik danışmanların online olarak veli ve öğrencilere ulaşması gerektiğini ve motivasyon sağlanabileceğini göstermektedir (Öçal, vd., 2021). Araştırmada psikolojik danışmanların çalışmalarının, uygulama sıklığının ve sürekliliğinin değiştiği görülmektedir. Bu farklılığın olmasında okulda görevli psikolojik danışmanların çalışmalarını daha özerk biçimde planlayabilmelerinin, çalışmalarının denetlenmemesinin ve kurumlarının rehberlik hizmetlerine bakış açısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Okul idarelerinin rehberlik hizmetlerinin yapısına uygun olmayan taleplerde bulunmalarının okul iklimi ve rehberlik hizmetlerine yönelik bakış açısı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Demir ve Çifçi (2020) ve Kumari ve Singh (2021)’ in araştırmalarında danışmanlık alan bireylerin, danışmanlık almayanlara kıyasla daha az kaygı, depresyon ve stres yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle danışmanlık, katılımcıların psikolojik sağlık düzeylerini önemli ölçüde etkiler. Psikolojik danışmanın önemini ortaya koyan çalışmalar ışığında okullarda gerçekleştirilen rehberlik hizmetlerinin daha sistematik olması bakımından okul idarecilerinin gerekli desteği sağlamaları önemlidir.

Sonuç olarak çalışmaya katılan psikolojik danışmanlar her ne kadar online olarak farklı yollarla öğrencilere ve velilere ulaşarak çalışmalarını gerçekleştirirler de okullarda yüz yüze yapılan çalışmaların rehberlik hizmetlerinin doğasına daha uygun olduğunu düşünmektedir.

Araştırmada yer alan yarı yapılandırılmış formun online olarak psikolojik danışmanlara ulaştırılmasının, araştırma grubuna ulaşım kolaylığı ve maddelerle ilgili görüşlerin rahatça ifade edilebilmesi bakımından çalışmanın güçlü yönlerinden olduğu düşünülmektedir. Ancak yaşadığımız süreç dolayısıyla verilerin alınma aşamasında araştırmacının katılımcılarla bir araya gelememesi ve psikolojik danışmaların görüşlerinin online formlar aracılığıyla alınması, yanıtların daha da derinleşmesini önlemiş olabilir. Psikolojik danışmanlara online danışmanlık ve süreç içerisinde çalışmalarına uygun olarak kullanabilecekleri web2 araçlarına yönelik kurslar düzenlenebilir. Okul idaresinin rehberliğin kapsamına ve amacına uygun olmayan taleplerde bulunarak rehberlik hizmetlerinin verilmesinde sorun yaşanan durumlarda psikolojik danışmanlar okul toplantılarında bu konuyu ele alarak okulda bu yönde bir farkındalık kazandırabilirler. Araştırma farklı branş öğretmenlerini ve veli ve öğrencilerin de süreçle ilgili görüşlerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilebilir. Sonraki araştırmalarda uzaktan eğitime katılan ve katılmayan öğrencilerin durumları incelenebilir. Öğrencilerin ve velilerin rehberliğe yönelik ihtiyaçlarının artmasının yanında yapılan çalışmalara katılım yetersizliği göz önünde bulundurulduğunda, bilgi paylaşımı amacıyla okulların sosyal medya hesaplarının kullanımı yaygınlaştırılabilir

KAYNAKÇA

1. Akoğlu, G. & Karaaslan, B. T. (2020). “COVID-19 ve İzolasyon Sürecinin Çocuklar Üzerindeki Olası Psikososyal Etkileri”, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(2), 99-103.
2. Atasoy, R., Özden, C., & Kara, D. N. (2020). “COVID-19 Pandemi Sürecinde Yapılan E-Ders Uygulamalarının Etkililiğinin Öğrencilerin Perspektifinden Değerlendirilmesi”, Electronic Turkish Studies, 15(6).Erişim adresi: <http://search.ebscohost.com/>

3. Ayyıldız, E. & Taşkın Gümüş, A. (2021). "A Novel Distance Learning Ergonomics Checklist And Risk Evaluation Methodology: A Case Of Covid-19 Pandemic", *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*.
4. Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., Şahin, E. (2020). "Koronavirüs (C-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma", *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
5. Bojović, Ž., Bojović, P. D., Vujošević, D., Šuh, J. (2020). "Education In Times Of Crisis: Rapid Transition To Distance Learning", *Computer Applications in Engineering Education*, 28(6), 1467-1489. DOI: 10.1002/cae.22318
6. Bozkurt, A. (2020). "Koronavirüs (COVID-19) Pandemi Süreci Ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması", *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
7. Braun, V. & Clarke, V. (2006). "Using Thematic Analysis In Psychology", *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
8. Bray, B. (2020). *Counseling's Evolution Under COVID-19*, *Counseling Today*.
9. Can, E. (2020). "Coronavirüs (COVID-19) Pandemisi Ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye'de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları", *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
10. Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2016). *Qualitative Inquiry And Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Sage publications.
11. Demir, A., & Çifçi, F. (2020). "COVID-19 Pandemi Sürecinde Egzersizin Lise Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi", *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 169-179.
12. Dilekçi, Ü. & Limon, İ. (2020). "Covid-19 Salgını Bağlamında Öğretmenlerin Algıladıkları "Aşırı İletişim Yükü" Düzeyi", *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 231-252.
13. Erdoğdu, Y., Koçoğlu, F., & Sevim, C. (2020). "COVID-19 Pandemisi Sürecinde Anksiyete İle Umutsuzluk Düzeylerinin Psikososyal Ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi", *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23.
14. Litam, S. D. A. & Hipolito-Delgado, C. P. (2021). "When Being "Essential" Illuminates Disparities: Counseling Clients Affected by COVID-19", *Journal of Counseling & Development*, 99(1), 3-10.
15. Forbes, D. (2003). "Turn the wheel: Integral School Counseling For Male Adolescents", *Journal of Counseling & Development*, 81(2), 142-149.
16. Han F.; Demirbilek, N. & Demirtaş, H. (2021). "Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Koronavirüs (Covid-19) Salgını Sürecinde Yürütülen Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri", *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3), 1168-1193.
17. Hatun, O.; Dicle, A. N. & Demirci, İ. (2020). "Koronavirüs Salgınının Psikolojik Yansımaları ve Salgınla Başa Çıkma", *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
18. Hyksová, H. & Stoffova, V. (2020). *Distance Learning At Primary School*. 6411-6418. 10.21125/iceri.2020.1375.
19. Kışla, T. (2016). "Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması", *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 258-271.
20. Kulikowski, K.; Przytuła, S., & Sułkowski, Ł. (2021). "E-learning? Never again! On the unintended consequences of COVID-19 forced e-learning on academic teacher motivational job characteristics", *Higher Education Quarterly*.
21. Kumari, A. & Singh, P., (2021). "Impact of counseling on psychological health during lockdown of COVID-19", *Journal of Statistics and Management Systems*, 24:1, 53-65.
22. Mrvar, P. G.; Jeznik, K.; Šarić, M., & Šteh, B. (2021). "Soočanje svetovalnih delavk in delavcev v vzgojno-izobraževalnih ustanovah z epidemijo covid-19", *Sodobna Pedagogika*, 72, 150-167.
23. Naidoo, P. & Cartwright, D. (2020). "Where to from Here? Contemplating the impact of COVID-19 on South African Students and student counseling services in higher education", *Journal of College Student Psychotherapy*, 1-15.

- 24.Odabaş, H. (2003). “İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi”, Türk Kütüphaneciliği, 17(1), 22-36.
- 25.Öçal, T.; Halmatov, M. & Ata, S. (2021). “Distance education in COVID-19 pandemic: An evaluation of parent’s, child’s and teacher’s competences”, Education and Information Technologies, 1-21.
- 26.Patton, M. Q. (2002). Qualitative research and evaluation methods. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- 27.Poyrazlı, Ş. & Can, A. (2020). “Çevrim içi Psikolojik Danışma: Etik Kuralları, COVID-19 Süreci, Öneriler”, Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 3(1), 59-83.
- 28.Saygı, H. (2021). “Covid-19 Pandemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar”. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd), 7(2), 109-129.
- 29.Sherry, L. (1996). “Issues In Distance Learning”, International Journal Of Educational Telecommunications, 1(4), 337-365.
- 30.Sözen, N. (2020). “Covid 19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme”, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(12), 302-319.
- 31.Tomasik, M. J.; Helbling, L. A. & Moser, U. (2020). “Educational Gains Of In-Person Vs. Distance Learning In Primary and Secondary Schools: A Natural Experiment During The COVID-19 Pandemic School Closures In Switzerland”, International Journal of Psychology. Doi: 10.1002/ijop.12728
- 32.Ulusoy, Y. Ö., & Cihangül, N. (2021). “Uzaktan Eğitim Sürecinde Psikolojik Danışmanların Krize Müdahale Deneyimlerinin İncelenmesi”, Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 1(1), 195-231.
- 33.UNESCO. (2020). COVID-19 Educational Disruption And Response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/>.